

Position Paper: maak circulair ondernemerschap logisch en financierbaar

Nederland wil in 2050 volledig circulair zijn. Dat is van groot belang voor onze weerbaarheid, strategische autonomie en concurrentiekracht. Als Nederland onvoldoende voortgang boekt richting een circulaire economie, nemen de risico's toe voor ondernemers, consumenten, financiers en de economie als geheel. Banken ondersteunen de overgang naar een circulaire economie, omdat circulair ondernemen toekomstbestendig ondernemen is. Dat vraagt wel politieke keuzes zodat circulaire business cases logisch, voorspelbaar en verantwoord financierbaar worden.

- **Creëer een gelijk speelveld voor de circulaire businesscase:** normeer, beprijst en stimuleer circulaire markten, bijvoorbeeld via aanbestedingsbeleid;
- **Benut fiscale en financiële instrumenten beter:** zet in op fiscale regelingen, behoud en verbeter de Regeling Groenprojecten, maak bestaande regelingen toegankelijker voor circulaire investeringen en zet in op risicodeling waar markten nog in opbouw zijn;
- **Europese randvoorwaarden:** neem als Nederland een leidende rol in de totstandkoming van de Circular Economy Act, zodat deze echt bijdraagt aan verbetering van de circulaire businesscase.

De urgentie van de circulaire economie

Afhankelijkheid van schaarse grondstoffen is steeds meer een economisch en geopolitiek risico. Wanneer grondstoffen duurder worden, moeilijker beschikbaar zijn of de leveringszekerheid afhankelijk is van landen buiten Europa, raakt dat direct de continuïteit en concurrentiekracht van Nederlandse bedrijven. Bijvoorbeeld door hogere kosten, kwetsbaardere ketens en meer importafhankelijkheid.

De transitie naar de circulaire economie begint bij duizenden ondernemers in het mkb. Zij vernieuwen producten, repareren en hergebruiken materialen, bouwen met andere grondstoffen en ontwikkelen nieuwe diensten. Circulair ondernemen moet voor hen de logische keuze worden: de ondernemer moet zien waarom een investering loont en de bank moet kunnen beoordelen waarom financiering verantwoord is. Pas dan, als het voor de mkb'er logisch is, wordt circulariteit onderdeel van de normale economische praktijk.

De rol van banken: financiering van ondernemer en businesscase

Banken zijn de grootste financier van het Nederlandse mkb en willen bijdragen aan de circulaire economie. Tegelijkertijd moeten zij zorgvuldig beoordelen of financiering verantwoord is: een lening moet kunnen worden terugbetaald. Banken kijken daarom naar kasstromen, zekerheden, buffers en de risico's van het businessmodel. Juist bij circulaire ondernemingen is die beoordeling vaak ingewikkeld. Omdat lineaire alternatieven de milieu- en maatschappelijke kosten externaliseren zijn zij vaak nog goedkoper dan het circulaire alternatief, wat ervoor zorgt dat de vraag achter blijft. Deze oneerlijke concurrentie, bovenop onzekere ketens en innovatieve businesscases, maakt het risico voor de bank (ondanks de maatschappelijke en economische waarde), vaak groter.

Overheid, bedrijven en banken moeten daarom samenwerken om circulaire businesscases financierbaar te maken. Ook de financiële beleidskant is daarbij van belang. Juist op randvoorwaarden, zoals fiscale prikkels, investeringsregelingen, risicodeling en de wijze van mobilisatie van publieke middelen voor private investeringen, zijn stappen nodig. Zodat circulair ondernemerschap voor mkb'ers en hun financiers logischer en beter uitvoerbaar wordt.

Acties van banken

Banken zetten zich intussen ook zelf actief in om circulaire financiering verder te brengen.

- Samen met andere financiële en publieke partijen werken banken aan praktische instrumenten om circulaire financiering beter inzichtelijk te maken, zoals de Circular Financing Guidelines;

- De komende periode ligt de focus op de gebouwde omgeving. Daar komen veel maatschappelijke opgaven samen: woningbouw, infrastructuur, materiaalgebruik, stikstof, betaalbaarheid en verduurzaming. Circulariteit biedt hier concrete kansen om vraag, beleid en financiering beter op elkaar te laten aansluiten.
- Banken werken samen met de overheid aan de uitvoering van [het gezamenlijke statement](#) over versnelling van de circulaire economie.
- Banken dragen bij aan de Kopgroep Circulair Financieren in Nederland, en aan samenwerkingen met Europese partners en ook het Verenigd Koninkrijk.

Een stevige en werkbare Europese Circular Economy Act is essentieel

Veel regels, markten en waardeketens worden op Europees niveau vormgegeven. Daarom is het belangrijk dat Nederland ook in Brussel een leidende rol neemt. Europese regelgeving kan bijdragen aan een gelijk speelveld, zodat circulaire producten en diensten beter kunnen concurreren met lineaire alternatieven. Ook kan Europa helpen bij om betere data over materialen, producten en restwaarden beschikbaar te maken. De NVB zet zich in voor een sterke *Circular Economy Act* als vliegwiel van de circulaire businesscase. Lees [hier](#) meer over onze positie in Europa.

Concrete maatregelen nodig om circulair ondernemerschap te versnellen

1. Creëer een gelijk speelveld voor prijsprikkels en normering

Duidelijke normen, vraagstimulering, minimumpercentages gerecycled materiaal en gerichte prijsprikkels kunnen er voor zorgen dat circulaire producten en diensten beter kunnen concurreren met lineaire alternatieven.

2. Stimuleer circulaire vraag via overheidsaanbestedingen

De overheid kan als opdrachtgever markten in beweging brengen, bijvoorbeeld in de bouw. Neem circulariteit, hergebruik, losmaakbaarheid en materiaalkeuze nadrukkelijker mee in aanbestedingen.

3. Behoud en verbeter de Groenregeling/Groen Beleggen voor circulaire projecten

De Groenregeling mobiliseert 6 miljard euro aan privaat kapitaal in financieringen die de bank normaliter vanwege het risicoprofiel niet kan doen. Voor circulaire projecten sluit de regeling nog onvoldoende aan op de praktijk. Circulariteit zit vaak niet in één duidelijk afgebakende technische investering. Daarom is het belangrijk om de regeling beter toepasbaar te maken op de circulaire economie door breder te kijken naar bijvoorbeeld het businessmodel, keten, productontwerp of restwaarde.

4. Benut fiscale prikkels om circulair ondernemen aantrekkelijker te maken

Veel circulaire oplossingen, zoals reparatie, onderhoud, refurbishment en hergebruik, zijn arbeidsintensief, terwijl primaire grondstoffen en wegwerpproducten relatief goedkoop blijven. Door bestaande fiscale investeringsregelingen beter toegankelijk te maken voor circulaire projecten, de fiscale behandeling van reparatie en hergebruik te verbeteren en primaire grondstoffengebruik eerlijker te beprijzen worden circulaire business cases beter financierbaar. Dit helpt vooral mkb'ers.

5. Zet in op tijdelijke financiële overbruggingsoplossingen via publiek-private samenwerking

Garanties, risicodragend kapitaal, blended finance of andere publiek-private instrumenten kunnen als tijdelijke oplossing de circulaire economie helpen van de grond te komen, mede omdat deze het risico voor banken verlagen. Zo kunnen veelbelovende circulaire ondernemingen doorgroeien naar een fase waarin reguliere bancaire financiering beter mogelijk wordt.